

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Barrièremodel 'Diefstal uit collectiebeherende instellingen'

Barrièremodel 'Diefstal uit collectiebeherende instellingen'

Colofon

Titel:	Barrièremodel 'Diefstal uit collectiebeherende instellingen'
Tekst en concept:	Rob Keus (TBA Amsterdam) Mariska Kruijff (TBA Amsterdam)
Redactiecommissie:	Renate van Leijen (<i>Specialist Veilig erfgoed, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed</i>) Stefan Wladimiroff (<i>Risk Manager, Van Gogh Museum</i>) Richard Bronswijk (<i>Operationeel specialist team Kunst en Antiek criminaliteit, Landelijke Eenheid Politie</i>)
Meeleescommissie:	Henk Peter Brink (<i>Hoofd Beveiliging en Veiligheid, Drents Museum</i>) Marcel Ravensbergen (<i>Veiligheidscoördinator, Museum Naturalis</i>) Arthur Brand (<i>Kunstdetective</i>)
Begeleiding:	Joeri Vig (<i>adviseur, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid</i>) Lienke Hutten (<i>adviseur, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid</i>)
Vormgeving:	Studio Tint, Den Haag
Illustraties:	Studio Tint, Den Haag
Fotografie:	omslagfoto tentoonstellingsruimte in Museum W (2023), Weert. Foto: Arjen Schmitz

© Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2023

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Inhoud

Inhoud	5
Diefstal uit collectiebeherende instellingen	7
Het barrièremodel	8
OBE+I maatregelen	9
Een fictief praktijkvoorbeeld – Juwelenroof in Bergendam	10
Stap 1 – Doel bepalen	11
Gelegenheden	11
Signalen	11
Faciliteerders	11
Partners	12
Barrières	12
Juwelenroof in Bergendam – De solitaire barones	13
Stap 2 – Verkenning en analyse	14
Gelegenheden	14
Signalen	15
Faciliteerders	15
Partners	16
Barrières	16
Juwelenroof in Bergendam – Oprechte interesse en een man in paniek	17
Stap 3 – Voorbereiding	18
Gelegenheden	18
Signalen	18
Faciliteerders	19
Partners	19
Barrières	19
Juwelenroof in Bergendam – De bezoeker die niet gezien wordt, maar zelf alles ziet	20
Stap 4 – Dry run	21
Gelegenheden	21
Signalen	21
Faciliteerders	21
Partners	22
Barrières	22
Juwelenroof in Bergendam – Vals alarm	23
Stap 5 – Uitvoering	24
Gelegenheden	24
Signalen	24
Faciliteerders	25
Partners	25
Barrières	25
Juwelenroof in Bergendam – Zoals gepland	27

Stap 6 – Vluchten	28
Gelegenheden	28
Signalen	28
Faciliteerders	29
Partners	29
Barrières	30
Juwelenroof in Bergendam – De vogel is gevlogen	31
Stap 7 – Opslag en vervoer	32
Gelegenheden	32
Signalen	32
Faciliteerders	32
Partners	33
Barrières	33
Juwelenroof in Bergendam – Een camerasysteem met kuren	34
Stap 8 – Verzilveren buit	35
Gelegenheden	35
Signalen	35
Faciliteerders	35
Partners	36
Barrières	36
Juwelenroof in Bergendam – ‘Unwissenheit ist Glückseligkeit’	37

Diefstal uit collectiebeherende instellingen

Het beveiligen van een waardevolle collectie is een kunst op zich. Elke collectiebeherende instelling, groot of klein, kan een interessant doelwit vormen voor criminelen. Of het nu een museum, galerie, archief of kerk is. Een crimineel vindt overal wel iets van zijn gading. Diefstal levert meestal flinke schade op; zowel aan het object, het pand én het imago van de instelling. Slechts een klein percentage van de gestolen kunst wordt teruggevonden, schattingen lopen uiteen van 5 tot 10 procent.

Deze publicatie is opgezet als barrièremodel. Een barrièremodel brengt de stappen in kaart die een crimineel doorloopt bij het plegen van zijn delict. Zo wordt duidelijk waarom criminelen voor een bepaald object kiezen, hoe ze de diefstal voorbereiden, wannéér ze bij voorkeur hun slag slaan en welke opties ze hebben om de gestolen goederen te gebruiken of te verkopen. Het stappenplan helpt om de kans op een geslaagde diefstal aanzienlijk te verkleinen en de verkoop van gestolen objecten te voorkomen.

Inzicht in het criminele ‘bedrijfsproces’ biedt kansen om - per stap - gerichte maatregelen te treffen. Door letterlijk barrières op te werpen die het werk van de crimineel verstoren. Wanneer deze barrières adequaat en in goede samenhang worden ingezet, kan een inbraak of diefstal mogelijk voorkomen worden.

Het barrièremodel draagt bij aan een efficiëntere inzet van de organisatorische, bouwkundige, elektronische en informatiebeveiligingsmaatregelen. Als deze OBE+I-maatregelen goed op elkaar zijn afgestemd, vergroten zij de veiligheid van de instelling maximaal.

Deze publicatie is geen blauwdruk en zeker niet uitputtend. Het beveiligen van een collectie blijft altijd maatwerk. In de praktijk zal blijken dat sommige stappen extra aandacht vragen, terwijl andere versneld kunnen worden doorlopen.

Het stappenplan is vooral bedoeld als inspiratiedocument om de eigen beveiligingsaanpak nog eens kritisch tegen het licht te houden. De fictieve casus *Juwelenroof in Bergendam* beschrijft een praktijkvoorbeeld waarin alle stappen uit het barrièremodel nog eens worden uitgelicht. Na iedere stap wordt zo geschetst hoe de beschreven theorie zich in de praktijk zou kunnen voordoen.

Barrièremodel

De methode barrièremodel is ontwikkeld door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Op de [website van het CCV](#) staat in een besloten gedeelte het barrièremodel ‘Diefstal uit collectiebeherende instellingen’. Het is een matrix waarin overzichtelijk alle elementen zijn opgenomen.

Het barrièremodel

Een barrièremodel brengt het criminele bedrijfsproces van een bepaald delict in kaart. Zo wordt in één oogopslag duidelijk welke stappen criminelen moeten zetten om een delict te kunnen plegen.

Het barrièremodel over diefstal uit collectiebeherende instellingen bestaat uit acht verschillende stappen:

Stap 1 – Doel bepalen

Stap 2 – Verkenning en analyse

Stap 3 – Voorbereiding

Stap 4 – Dry run

Stap 5 – Uitvoering

Stap 6 – Vluchten

Stap 7 – Opslag

Stap 8 – Verzilveren buit

Het model maakt per stap inzichtelijk welke gelegenheden, signalen en partijen het delict mogelijk maken. Vervolgens toont het model wie op welke manier kan ingrijpen om het criminele proces te verstoren. Ofwel, wie kan welke barrières opwerpen om een diefstal of inbraak te voorkomen.

Gelegenheden

Criminelen zijn altijd op zoek naar de meest gunstige omstandigheden. In het barrièremodel is daarom per stap beschreven van welke gelegenheden dieven gebruik kunnen maken. Een voorbeeld van een gelegenheid is de toegankelijkheid van collectiebeherende instellingen. Een ander voorbeeld is de aanwezigheid van veel bezoekers, waardoor afwijkend gedrag minder kan opvallen.

Signalen

Bij een aantal van de genoemde stappen voert de crimineel activiteiten uit die zichtbaar zijn en dus herkend kunnen worden. Die worden in het model 'signalen' genoemd. Per stap zijn deze mogelijke signalen beschreven. Voorbeelden van signalen zijn: opvallende aandacht van een bezoeker voor camera's en de beveiliging, of specifieke vragen over de waarde van de collectie

en/of de beveiliging. Voor de signalen geldt: hoe meer signalen, hoe groter de kans dat het om een poging tot (de voorbereiding van) diefstal gaat. Een enkel signaal is meestal niet doorslaggevend, maar mag zeker niet worden genegeerd.

Faciliteerders

Criminelen plegen hun daden meestal niet alleen. Ze hebben hier vaak de hulp van andere personen of partijen bij nodig. Deze worden in het model faciliteerders genoemd.

Faciliteerders kunnen de criminelen bewust, maar ook onbewust helpen. Denk bijvoorbeeld aan medewerkers. Het beantwoorden van vragen vormt een belangrijk aspect van hun werk bij een collectiebeherende instelling. Daardoor is het goed mogelijk dat een medewerker (vanuit servicegerichtheid) onbedoeld meer prijsgeeft dan wenselijk is. Als de betrokkene bepaalde signalen niet herkent of geen opvolging aan deze signalen geeft, faciliteert hij of zij daarmee dus onbewust de diefstal.

Partners

Bij het tegengaan van diefstal van objecten is de belangrijkste rol uiteraard weggelegd voor de collectiebeherende instelling. Daarnaast kunnen andere (veiligheids) partners helpen bij het opwerpen van barrières. Hierbij kan worden gedacht aan partijen als gemeente en politie, maar ook leveranciers kunnen een aandeel leveren.

Barrières

Als duidelijk is welke gelegenheden, signalen en faciliteerders bestaan, kan bedacht worden welke barrières door welke partners opgeworpen kunnen worden om de gelegenheden te verstoren of zelfs weg te nemen. Hiermee wordt het verdienmodel van de criminelen verstoord.

Samenwerken op maat

Bij elke stap hebben verschillende partijen de mogelijkheid om barrières op te werpen. Vaak zal dat de collectiebeherende instelling zelf zijn die verantwoordelijk is voor de veiligheid van de objecten, maar ook de gemeente en de politie kunnen hierbij een rol spelen. Per situatie kan worden bekeken welke partij op dat moment de 'beste kaarten' in handen heeft om in te grijpen. Het is maatwerk, en het verschilt dus per situatie en instelling welke barrières het meest effectief zijn. Omdat barrières soms voor meerdere stappen effectief kunnen zijn, komt een aantal barrières in meerdere fases terug.

Risicoanalyse

Door een risicoanalyse uit te voeren, maak je inzichtelijk welke objecten interessant zijn voor criminelen en wat de mogelijke zwakke schakels in de eigen organisatie zijn. Dit is geen eenmalige handeling, maar een continu proces. Alleen zo kun je de maatregelen om een diefstal te voorkomen doeltreffend en in goede samenhang worden inzetten. De omstandigheden zijn aan verandering onderhevig, dit geldt dus ook voor de maatregelen.

De barrières uit dit model bestaan uit een pakket van de zogenoemde OBE+I maatregelen, afgestemd op de geprioriteerde risico's. OBE+I staat voor Organisatorische-, Bouwkundige-, Elektronische- en Informatiebeveiligingsmaatregelen. Een juiste combinatie van deze maatregelen zorgt voor een solide beveiliging en beperkt het risico op ongewenste gebeurtenissen. Belangrijk is, dat wordt gekozen voor de juiste samenhang en balans in de maatregelen.

Organisatorische maatregelen

Organisatorische maatregelen zijn alle maatregelen die te maken hebben met de organisatie van de beveiliging en de fysieke inzet van beveiligingspersoneel. Deze maatregelen gaan altijd in samenhang met bouwkundige en elektronische maatregelen. Het consequent handhaven van organisatorische maatregelen kan veel schade voorkomen. Voorbeelden zijn:

- Procedures (sleutelbeheer, toegangscontrole etc.)
- Werkinstructies (brand- en sluitronde, toezicht etc.)
- Incidentenregistratie
- Fysieke inzet (van personeel etc.)
- Classificatie van informatie

Bouwkundige maatregelen

Bouwkundige maatregelen aan de buitenkant van het gebouw en op het terrein zijn bedoeld om diefstal te voorkomen. Bouwkundige maatregelen zorgen voor vertraging, terwijl een crimineel het liefst snel zijn slag slaat. Als een inbreker toch binnenkomt, dan zorgen bouwkundige maatregelen binnen het gebouw, zoals degelijk hang- en sluitwerk en compartimentering van ruimtes, ervoor dat hij niet makkelijk bij de waardevolle objecten kan komen.

Elektronische maatregelen

Bij elektronische maatregelen kan gedacht worden aan een inbraakdetectiesysteem of CCTV. Een goed alarmsysteem zorgt ervoor dat de inbreker onmiddellijk wordt gedetecteerd. Dit alarmsysteem is bij voorkeur aangesloten op een particuliere meldkamer die direct, nadat het alarm is afgegaan, in actie komt. De meldkamercentralist bekijkt welke acties uitgevoerd moeten worden en welke hulpdiensten eventueel in actie dienen te komen.

Informatiebeveiligingsmaatregelen

Collectiebeherende instellingen beschikken over belangrijke informatie, zoals collectie-informatie, financiële informatie, persoonsgegevens etc. Het is belangrijk dat er sprake is van een goede beveiliging van deze informatie, omdat criminelen hier hun voordeel mee kunnen doen. Voor persoonsgegevens is dat zelfs een wettelijke verplichting vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Hoe waardevoller de informatie is, hoe meer maatregelen er getroffen moeten worden. Denk aan beveiliging van de digitale omgeving en, niet in de laatste plaats, aan awareness bij medewerkers. Want beveiligingssystemen en richtlijnen zijn waardeloos wanneer medewerkers er het belang niet van inzien.

Dagelijkse ronde

Maak een dagelijkse ronde langs het gebouw om te controleren op afwijkende situaties. Let daarbij bijvoorbeeld op de aanwezigheid van materieel dat dieven kunnen gebruiken om het pand in of uit te komen (ladders, kliko's etc.). Onderneem direct actie bij verdachte omstandigheden!

Juwelenroof in Bergendam

Op een stormachtige voorjaarsavond forceren twee mannen met een koevoet de toegangsdeur van het gemeentelijk museum in Bergendam. Eenmaal binnen, slaan ze in de Koopmanszaal een vitrine kapot waarin de waardevolle juwelencollectie van de plaatselijke barones ligt uitgesteld. Zij had haar sieraden tijdelijk uitgeleend voor de expositie '750 jaar Bergendam'.

De daders staan binnen enkele minuten alweer buiten. Ze stappen bij een handlanger in een auto, die met draaiende motor bij het museum klaarstaat. Een toevallige voorbijganger die op dat moment zijn hond uitlaat, is getuige van de inbraak en belt 112. Ook het alarmstelsel van het museum heeft een

melding doorgestuurd naar de particuliere meldkamer. De politie is vlot ter plaatse, maar van de daders ontbreekt op dat moment ieder spoor. De gestolen vluchtauto wordt de volgende dag uitgebrand in het buitengebied van Bergendam teruggevonden.

Uit het politieonderzoek blijkt dat de daders maanden bezig zijn geweest om de diefstal tot in detail voor te bereiden. De casus 'Juwelenroof in Bergendam' beschrijft hoe de criminelen te werk gingen en welke hulp zij daarbij kregen, maar ook welke signalen wezen op hun plannen en welke barrières het museum had kunnen opwerpen om het de inbrekers moeilijker te maken...

Stap 1 – Doel bepalen

Waarom is onze instelling interessant voor criminelen?

Een crimineel is altijd op zoek naar een buit die zoveel mogelijk opbrengt met zo min mogelijk gedoe. De allereerste stap van het criminele proces is dan ook om te bepalen *wat hij wanneer op welke locatie wil stelen*. De afweging is simpel; wat levert het op en welke moeite kost het? De aantrekkelijkheid en waarde van het object worden dus afgezet tegen het gemak waarmee het te verkrijgen is. Deze stap in het criminele planningsproces, het doel bepalen, is niet zichtbaar voor anderen.

De cultuurhistorische waarde van een object interesseert dieven doorgaans niet; het is de financiële waarde die telt. Het werk van een bekende kunstenaar kan interessant zijn, maar een object van kostbaar materiaal, zoals edelstenen, zilver of goud, ook. Ten slotte moet het snel verhandelbaar zijn.

Een crimineel zoekt vervolgens gelegenheden die zijn ‘werk’ vergemakkelijken. Ook de vraag naar bepaalde objecten is van invloed op de keuze. Een stijging in de prijs van edelmetalen kan objecten van zilver of goud *nóg* interessanter maken.

Criminelen winnen dit soort informatie op verschillende manieren in. Binnen het criminele circuit kunnen er tips rondgaan over een locatie of object. Maar ook openbare communicatie-uitingen vormen een bron van informatie; denk aan de berichtgeving over een nieuwe tentoonstelling of aanwinst, websites waarop collecties worden getoond of een veilingcatalogus.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- Waar kan ik informatie verkrijgen over het object dat ik wil stelen?
- Welke waarde heeft het object en is de mogelijke opbrengst de moeite van het stelen waard?
- Hoeveel moeite kost het om het object te stelen?
- Is er een afzetmarkt voor het te stelen object (bijvoorbeeld een verzamelaar die het aan zijn collectie wil toevoegen)?

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In de omgeving**
 - De politie waarschuwt dat er een toenemende vraag uit de ‘markt’ is. Het kan dan gaan om het type objecten (schilderijen, beelden, juwelen), maar ook om het materiaal waarvan deze zijn gemaakt (goud, zilver, brons, koper, ivoor etc.).
 - Mediaberichten over een succesvolle diefstal bij een collega-instelling.

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **De collectiebeherende instelling zelf**
Door op internet (te) uitgebreide informatie te verschaffen over de collectie en/of door (te) laks om te springen met de beveiliging ervan.
- **(Ex)-medewerkers**
Door bewust of onbewust kennis te verschaffen over de collectie.
- **Andere criminelen**
Die aangeven dat ze het object wel willen doorverköpen.

Artnapping

Het komt wel voor dat een object met een hoge cultuurhistorische waarde wordt ontvreemd om er vervolgens losgeld voor te vragen. Dit heet ook wel ‘arnapping’. Het gestolen kunstwerk wordt als het ware gegijzeld en vervolgens in ruil voor losgeld terugbezorgd. Daarnaast worden objecten ook gestolen om te dienen als onderpand bij transacties in het criminele circuit.

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Collega-instellingen**
Collega-instellingen kunnen een bron van informatie vormen, als ze hun eigen ervaring met (pogingen tot) diefstal delen. Denk daarbij aan de modus operandi (werkwijze van de dief), het type objecten (schilderijen, beelden, juwelen) of het materiaal waarvan deze zijn gemaakt (goud, zilver, brons, koper, ivoor etc.). Met deze informatie kunnen andere instellingen inschatten in hoeverre de objecten in hun collectie interessant zijn voor dieven.
- **(Ex-)medewerkers**
Medewerkers en ex-medewerkers beschikken over veel gevoelige informatie, bijvoorbeeld over de waarde van objecten uit de collectie. Door ze bewust te maken van het feit dat dieven hier misbruik van proberen te maken, kunnen zij een barrière opwerpen tegen diefstal.

Barrières

De volgende barrières kunnen de crimineel ontmoedigen:

Organisatorische maatregelen

- Regelmatige controlecheck op openbare informatie (bijvoorbeeld op internet) over de collectie, maar ook over de organisatie en het gebouw.
- Diefstal bij andere instellingen kunnen een reden zijn om bepaalde materialen of objecten tijdelijk buiten het zicht op te stellen.
- Opleiden, trainen en oefenen (OTO) van en met medewerkers over de gevaren die het verstrekken van informatie over de waarde en beveiliging van objecten met zich meebrengt.
- Opstellen van een procedure rondom het toegangsrecht van medewerkers tot bepaalde informatie.
- Uitvoeren van een risicoanalyse en op basis daarvan overwegen of er extra maatregelen nodig zijn. Het is zinvol om bij elk bijzonder evenement opnieuw een risicoanalyse uit te voeren, evenals bij wijzigingen van de dagelijkse routine, nieuwe tentoonstellingen en verbouwingen.

De solitaire barones

Het gonst al maanden in de regio. Ter ere van het 750-jarige bestaan van Bergendam, zal barones Antoinette van Leeuwendonck haar complete collectie familiejuwelen uitlenen voor de tentoonstelling over de geschiedenis van het vestigingsplaatsje. De anders zo solitaire dame heeft zelfs ingestemd met een interview in de plaatselijke krant, waarin zij uitgebreid vertelt over de herkomst van deze bijzondere verzameling edelstenen. Haar familie heeft een bijzondere band met Bergendam.

Als opwarmertje voor de expositie publiceert de gemeente op haar website alvast enkele foto's met een korte beschrijving van de mooiste sieraden, inclusief een grove schatting van de waarde in euro's.

Uiteraard staan de pronkstukken ook afgebeeld op de affiches waarmee de stad haar jubileum in de wijde omtrek aankondigt.

Het gemeentelijk museum heeft zelf, speciaal voor deze gelegenheid, een nieuwe flyer laten drukken die onder meer bij collega-instellingen en de plaatselijke VVV wordt verspreid. En hoewel de expositie nog niet eens begonnen is, ziet het museum tot zijn grote tevredenheid nu al een flinke toename van het aantal bezoekers. Het is duidelijk dat op korte termijn extra personeel moet worden aangenomen. De eerste vacatures zijn al geplaatst.

Stap 2 – Verkenning en analyse

Hoe onderzoeken dieven de omgeving, het gebouw en het object?

Voor een crimineel zijn slag slaat, maakt hij eerst een analyse van de situatie. Hij zal op zoek gaan naar de juiste informatie: waar staat of hangt het object, hoe is de beveiliging geregeld, hoe komt hij binnen en hoe komt hij weer weg?

Een deel van deze informatie kan thuis, achter een computer, worden vergaard. Via Google Street View kan de omgeving van het gebouw in kaart worden gebracht. Bovendien bieden veel instellingen via hun website 'virtual tours' aan. Zo kunnen criminelen de situatie binnen in het pand vaak ook analyseren.

Een deel van de informatie kan alleen door een fysieke verkenning van het pand en de omgeving plaatsvinden. Tijdens zo'n verkenning worden signalen afgegeven die opgevangen zouden kunnen worden, waardoor een diefstal kan worden voorkomen.

Omdat collectiebeherende instellingen meestal zeer toegankelijke locaties zijn, is het voor een crimineel een koud kunstje om een inspectie uit te voeren. Hij koopt gewoon een kaartje en begint aan zijn verkenning. Over

het algemeen zijn verscheidene bezoekers in het gebouw aanwezig, waardoor de crimineel deze verkenning redelijk ongestoord kan doen. Hij zal dan ook eerder voor een drukke tijd dan voor de rustige uren kiezen. Zelfs die informatie, over hoe druk het is op een bepaald moment, is op internet te vinden.

Medewerkers kunnen een cruciale rol spelen bij de zoektocht naar informatie. Door bijvoorbeeld antwoord te geven op vragen die de crimineel helpen zijn strategie te bepalen. Soms gebeurt dit bewust, maar meestal onbewust, omdat de medewerker niet doorheeft met een dief van doen te hebben.

Uiteraard zijn er wel signalen die wijzen op de voorbereiding van een diefstal. Bijvoorbeeld de afwijkende vragen die worden gesteld over de collectie en/of de beveiliging van het pand. Maar ook omdat een bezoeker door diens uiterlijk (petje, winterjas in de zomer) of gedrag afwijkt van het gemiddelde publiek. Het aantreffen van een bezoeker in een onbevoegd gebied of een loos alarm kan ook een signaal zijn.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- Internet vormt een bron van informatie waarmee online een verkenning kan worden uitgevoerd, zowel binnen in als buiten het gebouw. Ook digitale archieven, zoals het kadaster en het gemeentelijk archief, kunnen worden geraadpleegd om bijvoorbeeld bouwkundige gegevens in te zien.
- Het gemak waarmee een fysieke verkenning in de omgeving kan worden uitgevoerd; collectiebeherende instellingen bevinden zich over het algemeen op zeer toegankelijke locaties.
- Het toegankelijke karakter van collectiebeherende instellingen maakt een fysieke verkenning (binnen en buiten) redelijk eenvoudig.
- De aanwezigheid van veel publiek. In collectiebeherende instellingen zijn over het algemeen veel bezoekers aanwezig, waardoor afwijkend gedrag minder opvalt. Sommige instellingen geven zelfs op hun website aan wat de drukke en rustige tijden zijn.
- Werkzaamheden in of rond de instelling kunnen een onoverzichtelijke situatie creëren. Denk aan het in- en uitlopen van werkpersoneel en de aanwezigheid van bouw materiaal dat het (camera)zicht belemmert. Het materieel kan tevens gebruikt worden tijdens de diefstal (denk aan steigers en ladders).
- De mogelijkheid tot contante betaling van de entreekaart, waardoor er geen registratie van persoonsgegevens plaatsvindt.

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een ocrimineel actief is:

- **In het gedrag**
 - Het fotograferen of filmen van zaken die niets met de collectie te maken hebben.
 - Bezoekers die niet binnen het doorsnee plaatje passen: bijvoorbeeld wegens desinteresse in de collectie.
 - Afwijkende vragen van bezoekers over de collectie en/of de beveiliging van het pand.
 - Afwijkend gedrag van bezoekers, zoals het wegstijgen of juist inspecteren van camera's, nerveus zijn en het dragen van gezichtsbedekkende kleding (sjaal of petje).
 - Het checken of deuren naar niet-publieke ruimtes opengemaakt of geforceerd kunnen worden.
 - Bezoekers die zich in een onbevoegd gebied begeven.
 - Medewerkers die in de privésfeer specifieke vragen krijgen over de collectie.
- **In het gebouw**
 - Het expres laten afgaan van alarmen (brandmelder, objectdetectie) om de reactie(tijd) van de beveiliging vast te stellen.
- **In de omgeving**
 - Afwijkend en opvallend gedrag van personen rondom het pand.
 - De aanwezigheid van drones boven het gebouw.
 - Signalen van leveranciers (catering, transport) die afwijkende vragen krijgen.

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **Collectiebeherende instellingen**

Door criminelen te 'helpen' bijvoorbeeld door het aanbieden van plattegronden, virtuele tours en een Wie zijn wij-rubriek op de website (met namen en foto's van medewerkers en vrijwilligers).
- **Medewerkers**

Deze beschikken over veel kennis, ook van zaken die voor criminelen interessant zijn. Het beantwoorden van vragen vormt een belangrijk aspect van het werk bij een collectiebeherende instelling. Daardoor is het goed mogelijk dat het personeel (vanuit servicegerichtheid) meer prijsgeeft dan wenselijk is. Zeker als een bezoeker zijn vragen verdeelt over verschillende medewerkers.
- **Criminelen**

Die kunnen ook proberen om informatie te vergaren bij oud-medewerkers van de collectiebeherende instelling. Denk bijvoorbeeld aan tijdelijke krachten, stagiairs en (ontevreden) ex-medewerkers.
- **Transporteurs, particuliere beveiligingsbureaus of andere leveranciers**

Zij kunnen door onbekenden worden bevraagd over de situatie bij de collectiebeherende instelling.

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Leveranciers**
Transporteurs, particuliere beveiligingsbureaus, cateraars en andere leveranciers kunnen over gevoelige informatie beschikken die voor dieven zeer interessant kan zijn. Daarom is het goed om leveranciers bewust te maken van mogelijke signalen van een op handen zijnde inbraak. Het is zeker zo belangrijk om daarnaast afspraken te maken over hoe hiermee om te gaan (signalen altijd melden bij de collectiebeherende instelling).
- **Gemeente**
De gemeente kan in de openbare ruimte rondom het gebouw van de collectiebeherende instelling barrières opwerpen om diefstal te voorkomen. Denk aan het plaatsen van betonblokken, bloembakken, paaltjes of keien om een ramkraak te voorkomen. Maar ook zaken als goede (straat)verlichting, zichtlijnen en onderhoud aan het openbaar groen kunnen helpen om een criminele actie tegen te gaan.
- **Buurtbewoners**
Een instelling kan buurtbewoners vragen om bij verdachte situaties 112 te bellen. Die vraag kan bijvoorbeeld gesteld worden via een buurtpreventieapp.

Barrières

De volgende barrières kunnen de verkenning van de crimineel dwarsbomen:

- **Organisatorisch**
 - Opleiden, trainen en oefenen (OTO) van en met medewerkers om signalen en afwijkend gedrag te herkennen (*predictive profiling*).
 - Getrainde beveiligers(s) buiten en binnen het gebouw.
 - Medewerkers (met name de front-office) continu bewustmaken van risico's (*social engineering, phishing, etc.*)
 - Procedures opstellen voor:
 - Screening van (nieuwe) medewerkers: via VOG en/of een particulier bedrijf.
 - Toegangsbeheer: aanmelden, sleuteluitgifte, toegang tot specifieke ruimtes en registratie van afspraken.
Toegang tot specifieke informatie (zoals bouwtekeningen en taxatiewaarde van objecten): welke medewerker mag/moet wat weten.
Spreek af dat er melding wordt gemaakt als bepaalde documenten (zoals plattegronden) opgevraagd c.q. gekopieerd worden.
 - Bij aanwezigheid van camerabeveiliging: een CCTV-protocol (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
 - Bewaren van gegevens uit het reserveringssysteem (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
- **Elektronisch**
 - Camerabeveiliging: een camerasysteem met hoge resolutie en eventueel gezichtsherkenning.
- **Informatiebeveiliging**
 - Regelmatige check op het aanbod van openbare informatie (bijvoorbeeld op internet) over het eigen gebouw.
 - Beveiliging van digitale informatiesystemen en deze beveiliging up-to-date houden (onder andere tegen cybercriminaliteit).

Social engineering

Social engineering is het misbruiken van menselijke eigenschappen zoals nieuwsgierigheid, vertrouwen, en onwetendheid. Criminelen (social engineers) proberen op die manier vertrouwelijke informatie van iemand los te krijgen. Denk daarom bij het verstrekken van informatie als een crimineel. De informatie die je als instelling online zet, kunnen dieven ook zien en gebruiken. Dit geldt ook voor gevoelige informatie die wordt verstrekt door medewerkers en vrijwilligers. Sta stil bij wat je deelt!

Oprechte interesse en een man in paniek

“Wat is zoiets nou eigenlijk waard?”

Voor de zoveelste keer deze week glimlacht suppoost Eric beleefd dat de waarde van de cultuurhistorische juwelencollectie niet in cijfers is uit te drukken. In de twaalf jaar dat hij hier als vrijwilliger rondleidingen verzorgt, heeft hij nog nooit zo vaak dezelfde vraag voorbij horen komen.

Maar de man die in de Koopmanszaal voor hem staat, laat zich niet afpoeieren. Eric zwicht. Deze kerel toont oprechte interesse in het leven van de barones en, ook wel eens leuk, in Erics werkzaamheden voor het museum. Een verademing vergeleken bij sommige types die hij de afgelopen tijd te woord heeft moeten staan.

Eric moest wel erg wennen aan de andere omgangsvormen van het brede publiek dat op deze tentoonstelling afkomt. De hulp van stagiaire Esther kwam dan ook als een geschenk uit de hemel. Ze heeft duidelijk een betere aansluiting met het jongere publiek dan hij. Al doet ze wellicht iets te veel haar best om het iederéén naar de zin te maken.

Zoals gisteren, toen ze net tegen sluitings-tijd een man naar zijn autosleutel hielp zoeken. Volledig in paniek was hij de schoonmaker achternagelopen, het magazijn in. Die was zich rot geschrokken. Maar Esther had iedereen weten te kalmeren. Hoewel haar dienst er eigenlijk al opzat, bleef ze net zolang tot de sleutels gevonden waren.

Stap 3 – Voorbereiding

Hoe bereiden criminelen zich voor op een diefstal?

Op basis van de analyse en de verkenning stelt de crimineel een plan van aanpak op om het object te ontvreemden. Tevens worden de middelen verzameld die hiervoor nodig zijn.

De voorbereiding speelt zich voornamelijk buiten de collectiebeherende instelling af. De crimineel gaat op zoek naar mensen (indien hij niet alleen opereert) en naar middelen (plattegrond, gereedschap, vluchtauto en bergplaats) waarmee hij zijn plan van aanpak kan uitvoeren.

Criminelen kunnen veel van deze middelen gewoon aanschaffen of huren bij winkels en bedrijven, die geen idee hebben dat ze een diefstal faciliteren. Denk bijvoorbeeld aan doe-het-zelfzaken, autoverhuurders en bedrijven die opslagboxen of loodsen verhuren.

De kans is groot dat de dieven tijdens de voorbereiding nog wat extra informatie nodig hebben over de beveiliging van het object, het gebouw of de omgeving. Daarnaast zullen de mogelijke vluchtroutes onder de loep worden genomen.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- De beschikbaarheid van een gedetailleerde plattegrond van de locatie.
- Het gemak waarmee middelen (kleding, materiaal, gereedschap voor inbraak, gereedschap voor diefstal) kunnen worden aangeschaft zonder op te vallen.
- Het gemak om de collectiebeherende instelling (voor aanvullende informatie) te bezoeken.
- De mogelijkheid om ongezien een vluchtroute uit te stippelen.
- De beschikbaarheid van een vluchtvoertuig (auto, scooter, fiets etc.).
- Het gemak waarmee opslagbox of een andere tijdelijke verblijfplaats kan worden geregeld.

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In het gedrag**
 - Mensen rondom het pand die zich verdacht gedragen (eventueel in het bezit van gereedschap).
 - Bezoekers die lang bij een object blijven dralen.
 - Bezoekers die zich 'verdacht' of afwijkend bewegen in het pand.
- **In het gebouw**
 - Verdachte omstandigheden in de omgeving van een object uit de collectie, zoals een beschadigde vitrinekast.
- **In de omgeving**
 - Bosjes rondom het pand waarin een doorgang is gecreëerd.
 - Een gat in het hekwerk dat rondom het pand staat.
 - De aanwezigheid van verdachte auto's in de buurt van het pand.
 - De aanwezigheid van ladders of vuilcontainers op vreemde plekken in de buurt van het pand.

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **Verhuurders van opslagboxen**
Opslagboxen worden niet alleen door gewone burgers gehuurd en gebruikt, maar ook door dieven. Deze denken betrekkelijk anoniem hun gang te kunnen gaan en gebruiken de gehuurde ruimte voor de opslag van gestolen objecten.
- **Autoverhuurbedrijven**
Dieven maken regelmatig gebruik van huurauto's om zich te verplaatsen. Ze maken gebruik van zowel malafide als bonafide bedrijven. Autoverhuurbedrijven faciliteren daarmee bewust of onbewust de criminele activiteiten.

Partners

De volgende partner kan de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Politie**
De politie kan inzichtelijk maken welke 'kansen' het terrein en het gebouw van de collectiebeherende instelling aan dieven biedt. Door samen met de politie een schouw rond het gebouw uit te voeren, kunnen kwetsbaarheden in de beveiliging, mogelijke vluchtroutes en eventuele verstopplekken worden ontdekt. Op basis van de schouw kan een procedure worden opgesteld voor een regelmatig terreincontrole door de (beveiligings)medewerkers van de instelling zelf.

Barrières

De volgende barrières kunnen de crimineel belemmeren bij zijn voorbereiding:

- **Organisatorisch**
 - Verstrek aan bezoekers alleen plattegronden met slechts de looproute en geen verdere (bouwkundige) informatie.
 - Opleiden en trainen en oefenen (OTO) van en met medewerkers om signalen en afwijkend gedrag te herkennen (*predictive profiling*).
 - Medewerkers bewust maken van het gevaar van *social engineering, phishing, etc.*
 - Procedures voor:
Het regelmatig controleren van het terrein.
Bijvoorbeeld om te zien of deze vrij is van ladders, containers, voertuigen etc.
- **Elektronisch**
 - Camerabeveiliging: een camerasysteem (CCTV) met hoge resolutie en eventueel gezichtsherkenning.

Afwijkend gedrag

We spreken van afwijkend gedrag als een bezoeker zich duidelijk anders gedraagt dan je op basis van de doelgroep zou verwachten. Bijvoorbeeld een persoon die kijkt naar deuren, nooduitgangen, camera's, de borging van de objecten en het beveiligingssysteem. Mogelijk maakt zo'n bezoeker foto's van andere zaken dan de collectie, bijvoorbeeld van een slot. De bezoeker heeft meestal nauwelijks oog voor de collectie en staat binnen een half uur weer buiten. Ook nerveus en agressief gedrag tegenover personeel of andere bezoekers, schreeuwen en/of vloeken valt onder afwijkend gedrag.

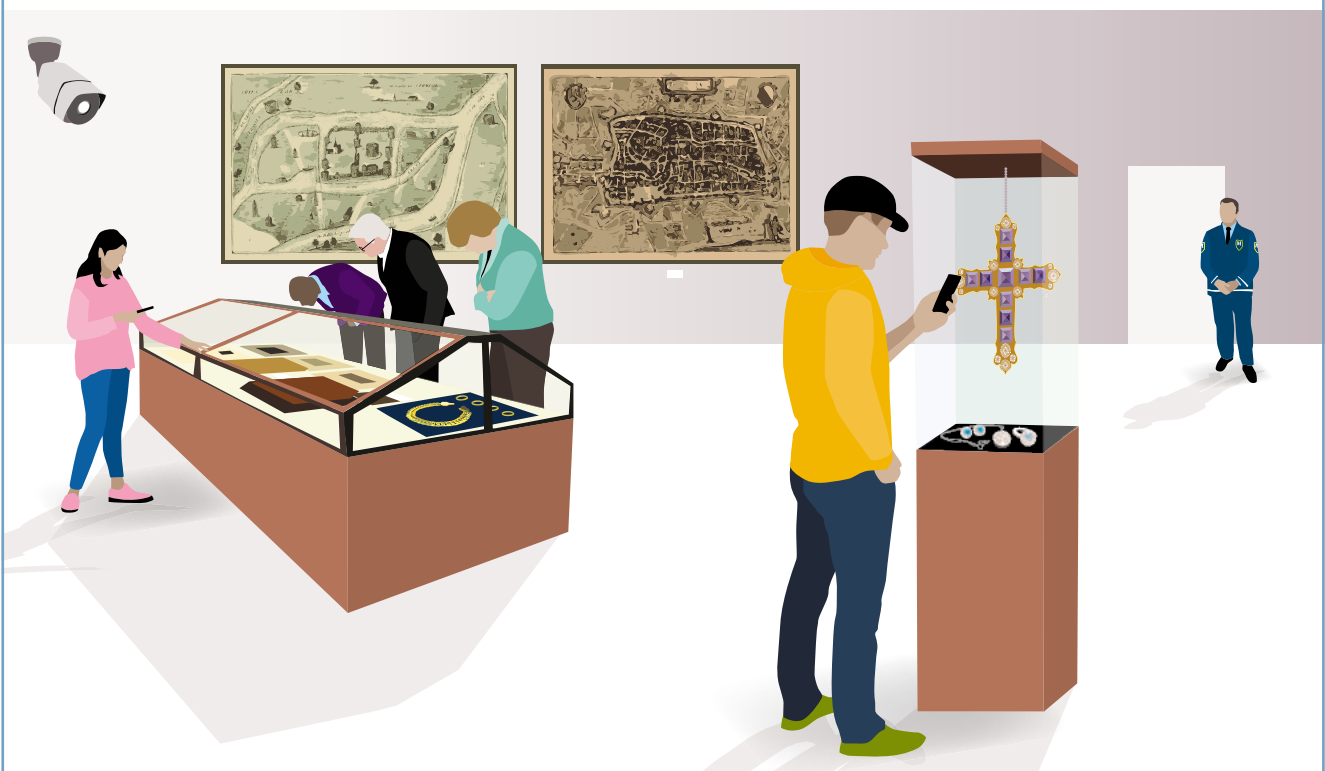
De bezoeker die niet gezien wordt, maar zelf alles ziet

Met zijn ogen op zijn schoenen gericht loopt Ralph richting de Koopmanszaal. Twaalf, dertien... Bij de vijftiende stap staat hij al bij de ingang. Vanonder zijn pet scant hij de ruimte af op camera's. Zijn broer had gelijk. Op de noord-, west- en zuidwand geen detectie. Die op de oostwand bevindt zich boven de deur achter hem, dat gelooft hij nu wel. Daarom kijkt hij niet om, maar loopt richting het groepje belangstellenden dat zich over de vitrinekast heeft gebogen. Niet opvallen, rug naar de camera houden, klinkt als een mantra in zijn hoofd. Verveeld tuurt hij naar de oude stadskarten aan de wand en wacht tot het vriendinnengroepje verder trekt.

De suppoost staat op afstand. Ralph pakt zijn telefoon uit zijn zak en kijkt alsof hij zojuist een bericht heeft ontvangen.

Geïrriteerd roffelt hij met zijn vingers op het vitrineglas, ogenschijnlijk in gedachten verzonken hoe hij dit appje beantwoorden zal. In werkelijkheid staat zijn camera nu aan. Na wat op zijn scherm te hebben getikt laat hij achteloos zijn arm zakken. De extra beelden zijn mooi meegenomen. Maar wat het glas betreft weet hij het al: gelaagd veiligheidsglas. Morgen toch nog maar even langs de bouwmarkt voor het juiste gereedschap.

Op het toilet verzekert hij zich ervan dat de kwaliteit van de opname toereikend is. Hij zal op de terugweg de voorkeursroute rijden. Voor zover bekend zijn er deze maand geen wegwerkzaamheden, maar je weet maar nooit.

Stap 4 – Dry run

Hoe voeren dieven hun ‘generale repetitie’ uit?

Tijdens de ‘dry run’ of ‘practice run’ testen de dieven hun plan van aanpak in de praktijk. Het is een oefening waarbij gekeken wordt of het uitgedachte plan succesvol kan zijn. Het vormt zo de laatste generale repetitie voor de daadwerkelijke uitvoering van de diefstal en tevens het laatste beslissingsmoment om de actie ook daadwerkelijk te gaan plegen.

De criminelen checken in aanloop naar de diefstal de (vlucht)route, de omgeving, het pand en het te stelen object. Hiermee zorgen ze dat ze optimaal zijn voorbereid voor de fase waarin de daadwerkelijke diefstal plaats-

vindt. Om minder op te vallen kan er gekozen worden voor drukke evenementen en tijdstippen. Ook de opbouw van een nieuwe expositie zorgt voor veel bedrijvigheid, waardoor een dief minder opvalt.

Onderdeel van de dry run is het testen van de beveiligingsmaatregelen, door bijvoorbeeld gereedschap of onderdelen daarvan binnen te smokkelen. In deze fase zal de crimineel nog niet daadwerkelijk gebruikmaken van dit gereedschap.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- Het gemak waarmee een fysieke verkenning in de omgeving kan worden uitgevoerd.
- De mogelijkheid tot contante betaling van de entreekaart, waardoor er geen registratie van persoonsgegevens plaatsvindt.
- Het gemak waarmee een fysieke verkenning in het gebouw kan worden uitgevoerd.

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In het gedrag**
 - Bezoekers die vaak dezelfde (bepaalde) route lopen en aantekeningen maken (op telefoon of op papier).
 - Korte bezoekersduur waarbij doelgericht naar object wordt gelopen en geen interesse is voor de rest van de collectie.
 - Het wegstijgen van camera’s en het dragen van (gezichts)bedekkende kleding.
 - Het voelen aan of het openen van nooddeuren.
 - Chaos creëren (roepen, ruzie maken) om de paraatheid van de beveiliging te testen.

- **In het gebouw**

- Het creëren van een of meer valse alarmen (brandmelding, object- of inbraakdetectie etc.) om enerzijds de reactiesnelheid van de beveiliging te kunnen vaststellen en anderzijds de alertheid van de beveiliging te verminderen. De (beveiligings) medewerkers zullen na eerdere loze meldingen waarschijnlijk denken dat het weer een vals alarm betreft en reageren dan minder alert.

- **In de omgeving**

- Afwijkend en opvallend gedrag van personen rondom het pand.

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. In deze fase zijn er meestal geen faciliteerders betrokken.

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Bezoekers**
Maak bezoekers duidelijk, bijvoorbeeld middels visuele communicatie, dat zij afwijkende of verdachte situaties altijd kunnen melden bij een (beveiligings) medewerker. Dit kan gaan om openstaande deuren of ramen, maak ook om verdacht of zenuwachtig gedrag van andere 'bezoekers'.
- **Medewerkers**
Medewerkers beschikken over veel gevoelige informatie (bijvoorbeeld over de beveiliging van objecten). Door ze bewust te maken van het feit dat dieven hier misbruik van proberen te maken, en ze hier eventueel door middel van training tegen te wapenen, kunnen zij een barrière opwerpen tegen diefstal.

Barrières

De volgende barrières kunnen de dry run laten mislukken:

- **Organisatorisch**
 - Opleiden, trainen en oefenen (OTO) van en met medewerkers om signalen en afwijkend gedrag te herkennen (*predictive profiling*).
 - Getrainde beveiligiger(s) buiten en binnen het gebouw.
 - Medewerkers bewust maken van het gevaar van *social engineering, phishing, etc.*
 - Procedures voor:
 - Screening van (nieuwe) medewerkers: via VOG en/of een particulier bedrijf.
 - Toegangsbeheer: aanmelden, sleuteluitgifte, toegang tot specifieke ruimtes en registratie van afspraken.
 - Toegang tot specifieke informatie: welke medewerker mag/moet wat weten.
 - Toegangsbeheer tot bouwtekeningen: spreek af dat er melding wordt gemaakt als bepaalde documenten (zoals plattegronden) opgevraagd c.q. gekopieerd worden.
 - Bij aanwezigheid van camerabeveiliging: een CCTV-protocol (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
 - Bewaren van gegevens uit het reserverings systeem (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
- **Elektronisch :**
 - Camerabeveiliging: een camerasysteem met hoge resolutie en eventueel gezichtsherkenning.
- **Informatiebeveiliging :**
 - Regelmatige check op het aanbod van openbare informatie (bijvoorbeeld op internet) over het eigen gebouw.
 - Beveiliging van de digitale informatiesystemen en deze beveiliging up-to-date houden (onder andere tegen cybercriminaliteit).

Predictive profiling

Predictive Profiling is een proactieve beveiligingsmethodiek om een mogelijk criminele actie al in een vroeg stadium te ontdekken en te categoriseren. Het is een methode om verdachte personen te identificeren, puur door te focussen op de manier waarop mensen zich gedragen. Uitgangspunt is de vraag: wat zou een crimineel doen? Zodra dat gedrag wordt waargenomen, kan de beveiligiger actie ondernemen nog voordat er iets is gebeurd.

Vals alarm

Stagiaire Esther trekt haar kraag nog eens op. Gelukkig is de bushalte niet ver van het museum, want de ijzige wind lijkt dwars door haar parka te snijden. Volgens de weersverwachting komt daar eind van de week ook nog regen en onweer bij. Esther rilt al bij het idee. Abrupt schrikt ze op uit haar gedachten en weet net de passerende Peugeot te ontwijken. Nou ja, ze loopt nota bene op een zebrapad! De bestuurder lijkt haar niet eens gezien te hebben. Ze tuurt de auto in de schemering na. Vreemd, het is niet dat hij heel hard rijdt, eerder vrij langzaam. Had ze die wagen hier gisteren ook al niet zien staan?

Ach ja, wat maakt het ook uit? Ze is niet van plan om haar goede humeur te laten bederven. Het was juist weer zo’n fijne dag geweest in het museum, ondanks alle hectiek. Het brandalarm was die middag afgegaan. Een loze melding gelukkig, waarschijnlijk geactiveerd door een e-sigaret. Esther had haar hoofd koel gehouden, de bezoekers gerustgesteld en hen kalm naar de ingang van het museum begeleid. Haar stagebegeleidster Monique schakelde ondertussen het alarm uit. ‘Goed gehandeld, Esther’, had Monique haar gecomplimenteerd.

Stap 5 – Uitvoering

Hoe wordt de diefstal uitgevoerd?

Wanneer een crimineel zijn doelwit heeft geselecteerd, informatie heeft verzameld, het gebouw heeft verkend, een planning heeft gemaakt en de benodigde middelen heeft verzameld, gaat deze over tot de uitvoering.

De diefstal kan tijdens openingstijden plaatsvinden, maar ook als de instelling gesloten is. Soms laat een dief zich opzettelijk insluiten, om na sluitingstijd zijn slag te slaan.

Afhankelijk van het soort object is er een groot verschil in de uitvoering van de diefstal. Zo maakt het voor het vervoer van de buit natuurlijk uit of het gaat om een klein schilderij of om een enorm bronzen beeld.

Een crimineel kan alleen opereren, maar vaak zijn er handlangers betrokken. Dat kunnen medeplichtigen zijn die buiten posten of binnen zorgen voor afleiding, maar ook medewerkers van de instelling die met de dief onder een hoedje spelen.

Met beveiligingsmaatregelen gericht op objecten, medewerkers, gebouw en omgeving, kan de collectiebeheerders de dieven zo moeilijk mogelijk proberen te maken.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- Het gemak om naar de locatie te gaan (collectiebeheerders instellingen bevinden zich over het algemeen in zeer toegankelijke gebieden).
- De mogelijkheid tot contante betaling van de entreekaart, waardoor er geen registratie van persoonsgegevens plaatsvindt (indien de diefstal tijdens openingstijden wordt gepleegd).
- De mogelijkheid om tassen mee naar binnen te nemen (bijvoorbeeld doordat er in het pand geen garderobes/ lockers zijn of omdat er geen beleid is dat tassen verbiedt mee te nemen in de tentoonstellingszalen).
- Gebruikmaken van werkzaamheden in het pand. Werkzaamheden in of rond de instelling kunnen een onoverzichtelijke situatie creëren. Denk aan het in- en uitlopen van werkpersoneel en de aanwezigheid van bouw materiaal dat het (camera)zicht belemmert. Dit bouw materiaal kan tevens gebruikt worden tijdens de diefstal of inbraak (denk aan steigers en ladders).
- De mogelijkheid om chaos onder de bezoekers en het personeel te creëren (bijvoorbeeld door het activeren van een (brand)alarm).
- De mogelijkheid om afleiding te creëren, bijvoorbeeld door tumult te maken (ruzie of het veinzen van een ongeval) in een andere zaal dan waar het te stelen object zich bevindt.

- Speciale activiteiten, zoals een opening van een tentoonstelling of een borrel in een gedeelte van het pand. Het alarm kan dan bijvoorbeeld uitgeschakeld zijn, zonder dat er extra beveiliging aanwezig is.
- Beschikbaarheid van personeelskleding of een ander uniform (pakketdienst, broodjesbezorger, bouwbedrijf).
- Gebruikmaken van de aanwezigheid van veel publiek (bijvoorbeeld tijdens museumnacht of museumweekend).
- Bepaalde weeromstandigheden (zoals onweer, storm in combinatie met fikse regen), indien de diefstal buiten openingstijden wordt gepleegd en er toegang moet worden geforceerd.
- Mogelijke verstoppelken in het gebouw (waardoor een dief zich kan insluiten).
- Mogelijkheden om een object naar buiten te smokkelen (bijvoorbeeld verstopt in een rolstoel of kinderwagen).

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In het gedrag**
 - Bezoekers die zich verdacht of nerveus bewegen in het gebouw.
 - Bezoekers die weggijken van camera's.
 - Bezoekers die (gezichts)bedekkende kleding dragen (denk ook aan een mondkapje of zonnebril).

- Bezoekers die doelgericht naar een object lopen.
 - Iemand die, ter afleiding van de diefstal, voor problemen zorgt of stennis schopt.
 - Iemand die het object zonder gêne weghaalt, schijnbaar met de intentie om het mee te nemen voor restauratie of opslag in het depot. Bezoekers en medewerkers kunnen ook in de veronderstelling worden gebracht dat het gaat om een live kunstvorm (performance art).
- **In het gebouw**
 - Alarmen die zijn uitgeschakeld.
 - Deuren of ramen die openstaan, terwijl ze afgesloten zouden moeten zijn.
 - Onbekende personen die in 'bedrijfskleding' door het pand lopen. Dit kan personeelskleding zijn van de instelling zelf, maar ook van een leverancier (bijvoorbeeld de supermarkt om de hoek) of een bouwbedrijf (reflectiehesje).
- **In de omgeving**
 - De aanwezigheid van verdachte personen en/of auto's in de buurt van het gebouw.
 - Objecten die opeens in de buurt zijn geplaatst (rolsteiger, container etc.).

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **Handlangers**
Die kunnen zorgen voor afleiding (bijvoorbeeld door tumult te maken elders in het pand of door het activeren van een (brand)alarm).
- **Medewerkers**
Die kunnen samenwerken met de dieven (bijvoorbeeld door een alarm uit te schakelen).

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Collega-instellingen**
Collega-instellingen kunnen een bron van informatie vormen, als ze hun eigen ervaring met (pogingen tot) diefstal delen. Denk daarbij aan de modus operandi (werkwijze van de dief), het type objecten (schilderijen, beelden, juwelen) of het materiaal waarvan deze zijn gemaakt (goud, zilver, brons, koper, ivoor etc.). Met deze informatie kunnen andere instellingen inschatten in hoeverre de objecten in hun collectie interessant zijn voor dieven.
- **Buurtbewoners**
Omdat omwonenden de omgeving van het pand goed kennen, zullen zij afwijkende zaken waarschijnlijk opmerken (vreemd geparkeerde voertuigen, personen die zich lange tijd in de omgeving ophouden of obstakels die opeens ergens staan).

Barrières

De volgende barrières kunnen de uitvoering van een diefstal kunnen belemmeren:

- **Organisatorisch**
 - Regelmatig oefenen met de verschillende beveiligingsmaatregelen, om te kijken of alles goed werkt. Voor een frisse blik kan hiervoor een derde partij worden ingeschakeld (*mystery guest*).
 - Opleiden, trainen en oefenen (OTO) van en met medewerkers om signalen en afwijkend gedrag te herkennen (*predictive profiling*).
 - Getrainde beveiligers(s) buiten en binnen het gebouw.
 - Op regelmatige basis verschillende detectiesystemen en inbraakwerende maatregelen checken op hun werking.
 - Delen van informatie over modus operandi van (pogingen tot) diefstal met collega-instellingen en andere relevante organisaties.
 - Meest waardevolle objecten plaatsen op moeilijk bereikbare plekken.
 - Kleine objecten na sluitingstijd opbergen in een kluis.

- Procedures voor:
 - Aanmelden: zodat het altijd duidelijk is welke mensen, los van de bezoekers, aanwezig zijn in het pand (personeel, leveranciers, afspraken, genodigden etc.). Zorg dat deze personen door medewerkers bij de balie worden opgehaald en teruggebracht. Bied hen, indien nodig een aparte toegangspas, waarmee zij duidelijk herkenbaar zijn.
 - Toegangsbeheer: sleuteluitgifte en toegang tot specifieke ruimtes.
 - Openings- en sluitingsrondes: doe dit bijvoorbeeld altijd met ten minste twee personen.
 - Transport van objecten: wie is op de hoogte van de laad- en losmomenten, zijn de namen en nummerplaten van de transporteurs bekend, zijn er afspraken met politie over het transport etc. Communiceer naar alle medewerkers dat er nooit een object wordt verplaatst zonder dat iedereen hiervan op de hoogte is.
 - Alarmopvolging (inclusief vals alarm): denk bijvoorbeeld aan technische verificatie, het vierogen-principe (dat er altijd minimaal twee medewerkers bij betrokken zijn) en duidelijke afspraken met de meldkamer.
 - Bij aanwezigheid van camerabeveiliging: een CCTV-protocol (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
 - Bewaren van gegevens uit het reserveringssysteem (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
- **Bouwkundig**
 - Gecertificeerd hang- en sluitwerk op deuren en ramen.
 - Inbraakwerend glas op bepaalde kwetsbare plaatsen in de gevel van het gebouw (gelaagd glas met inbraakwerende folie dat voldoet aan de juiste inbraakwerendheidsklasse).
 - Ramkraakbeveiliging (denk aan betonblokken, bloembakken, paaltjes, keien etc.).
 - Goede belichting, zichtlijnen, onderhoud (ook van het groen rondom het pand).
 - Compartimentering van de zalen, waardoor een dief zich minder snel door het pand kan bewegen. Dit schept meer tijd voor een adequate alarmopvolging.
 - Deuren met sluiswerking (deze gaan alleen open als andere deur gesloten is).
 - Vertraagd vrijgeven van vluchtdeuren (uiteraard binnen de wettelijke voorschriften).
 - Objecten borgen aan de muur of aan de vloer (denk ook aan beelden in bijvoorbeeld een beeldentuin).
 - Objecten achter glas plaatsen.
 - Stevige kasten en vitrines, voorzien van een goede sluiting en inbraakwerend/slagvast glas (voorzie het glas eventueel van een sensor/glasbreukdetectie).
- **Elektronisch**
 - Goede communicatiemiddelen voor medewerkers (telefoon/portofoon).
 - Camerabeveiliging: een camerasysteem (CCTV) met hoge resolutie en eventueel gezichtsherkenning.
 - (Bestuurbare) verlichting op hotspots in de zaal.
 - (Infrarood)ruimtedetectie in de zalen van het pand.
 - Objectdetectie (denk ook aan beelden bijvoorbeeld in een beeldentuin).
 - Een online reserveringssysteem waarbij persoonsgegevens moeten worden ingevuld. De politie kan deze data gebruiken in het kader van de opsporing.
 - Alleen elektronische betaling van tickets, bijvoorbeeld met een pinpas, creditcard of smartphone. De politie kan deze data gebruiken in het kader van de opsporing.

Mystery guest

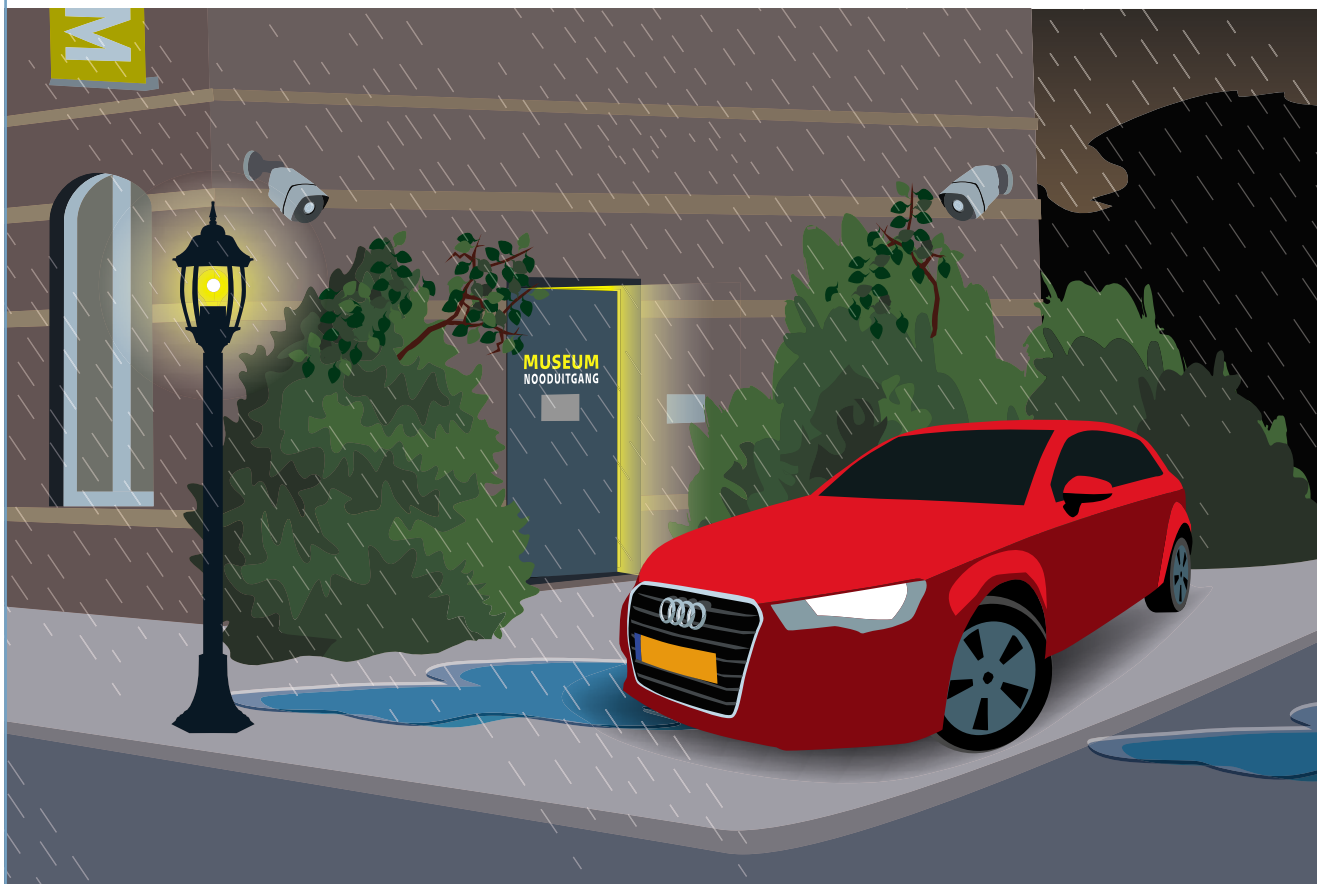
Een collectiebeherende instelling heeft de mogelijkheid om zelf te oefenen met verschillende beveiligingsmaatregelen, om te kijken of alles goed werkt. Om tunnelvisie te voorkomen, kan hiervoor ook een derde worden ingeschakeld. Zo'n 'mystery guest' kijkt met een frisse blik en kan daardoor verschillende (beveiligings)maatregelen nog eens kritisch tegen het licht houden.

Zoals gepland

Een lichtflits verlicht de hemel, enkele seconden later gevolgd door een harde donderklap. Wouter kijkt op zijn horloge. Twee minuten zijn verstreken. Nog maximaal vijf te gaan. De regen valt nog steeds met bakken uit de hemel. Voorzichtig stuurt Wouter de auto richting de zijingang van het pand waarin het gemeentemuseum is gevestigd. Hij parkeert op de stoep en schakelt de lichten uit. De ruitenwissers laat hij toch maar aan staan. Zo houdt hij goed zicht op de nooddeur.

Ralph had gelijk, de kraak was bijna niet te horen met dit weer. Wie goed kijkt, kan de entree deur van het museumgebouw op een kier zien staan. Maar voor pottenkijkers hoeven ze eigenlijk nauwelijks te vrezen.

Iedereen wil nu toch het liefst binnen zijn, daar is het warm en droog. Verder is er niets dat de aandacht trekt. De koevoet hebben de mannen in de struiken gegooid. Die hebben ze niet meer nodig. Alleen, het alarm hoort hij inmiddels wel boven het gekletter van de regen afgaan. Ze houden rekening met een aanrijtijd van de politie van minimaal tien minuten. Dat biedt hen een marge van drie minuten. Al lijkt het erop dat die niet nodig is. Wanneer Ralph de deur openzwaait, heeft Wouter de motor al gestart. Alles loopt precies zoals gepland. Of hoort hij nou in de verte toch het geluid van een sirene?

Stap 6 – Vluchten

Hoe verlaat een dief de plaats delict?

Als de crimineel zijn slag heeft geslagen, wil hij zo snel mogelijk de plaats delict verlaten. Dieven maken bij hun vlucht gebruik van de specifieke kenmerken van collectiebeherende instellingen. Zo biedt de entreeur, die tijdens openingstijden voor iedereen openstaat, een goede uitweg. Maar ook de verplichte nooduitgangen kunnen, bijvoorbeeld na sluitingstijd, een prima vluchtroute zijn.

Bij een diefstal tijdens openingsuren wordt soms ervoor gekozen om bewust afleiding te creëren. Bijvoorbeeld door het veroorzaken van stroomuitval, een (brand)alarm of een valse bommelding. De chaos die hierdoor bij

bezoekers en personeel ontstaat, geeft dieven de mogelijkheid om ongezien het pand te verlaten.

Een dief kan vervolgens vrij snel opgaan in de menigte, aangezien de meeste collectiebeherende instellingen zich op openbare, drukke locaties bevinden. Gereedstaand vluchtvervoer (auto's, scooters, stepjes) in de omgeving zal om dezelfde reden niet opvallen. De goede Nederlandse infrastructuur (wegennet, openbaar vervoer en luchthavens) helpt de crimineel om zich snel uit de voeten te maken. Voordat de politie arriveert, is hij al lang en breed gevolgen.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- De mogelijkheid om chaos onder de bezoekers en het personeel te creëren, bijvoorbeeld door het activeren van een (brand)alarm.
- De mogelijkheid om de hoofdentree te gebruiken als vluchtweg.
- De aanwezigheid van nooduitgangen om het pand te verlaten.
- Steigers of bouwkransen die voor bouwwerkzaamheden rondom het pand staan en een vluchtweg bieden.
- Samenwerking met personeel, die bijvoorbeeld ramen of deuren voor de dief openzetten.
- De mogelijkheid tot dissimulatie (waarbij de dief het pand verlaat door zich voor te doen als iemand anders; bijvoorbeeld als een medewerker, een leverancier of andere externe).
- De mogelijkheid om het pand te verlaten door bedreiging van bezoekers of personeel.
- De aanwezigheid van veel mensen (waardoor een dief snel kan opgaan in menigte).
- De mogelijkheid om met vervoersmiddelen dichtbij het pand te komen.
- De aanwezigheid van afgelegen terreinen/parkeerterreinen in de buurt waar een vluchtvoertuig klaarstaat.

- De mogelijkheid om snel weg te komen door de nabijheid van water (speedboot), snelwegen, spoorwegen en luchthavens.
- De mogelijkheid om gemakkelijk voertuigen zonder kenteken als vluchtmiddel te gebruiken (zoals elektrische stepjes en e-bikes). Hierdoor worden ze niet opgepikt door de Automatic Number Plate Recognition (ANPR) die op veel plekken aanwezig is.
- De soms lange aanrijtijden van politie en/of beveiligingsbedrijven.

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In het gedrag**
 - Verdacht of zenuwachtig gedrag van een 'bezoeker'.
- **In het gebouw**
 - Deuren of ramen die tijdens openingstijden openstaan, terwijl dit niet zou moeten.
 - Stroomuitval in het pand.
 - Een bommelding of de aanwezigheid van een verdacht pakketje.
 - Een brandalarm (al dan niet gepaard met kleine brand) waardoor nooduitgangen worden vrijgegeven.
 - Een alarm dat afgaat in een afgesloten gedeelte van het pand (dit kan erop wijzen dat er op die locatie iemand is die daar niet hoort te zijn).

- **In de omgeving**

- Onbeheerde voertuigen (zoals auto's en scooters) die op een ongebruikelijke plek in de buurt van het pand geparkeerd staan.
- Personen die buiten het pand lijken te 'posten' (bijvoorbeeld op een scooter of in een auto voor de deur).
- Onaangekondigde werkzaamheden rondom de instelling.

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **Medewerkers**

Zij kunnen de dief 'assisteren'. Bijvoorbeeld door een raam of (nood)deur open te zetten of een alarm uit te schakelen of juist af te laten gaan. Tevens kan personeel bedrijfskleding of pasjes uitlenen, waardoor de dief als 'medewerker' het pand kan verlaten.

- **Bezoekers**

Die kunnen dieven onbewust helpen bij hun vlucht, bijvoorbeeld omdat ze in paniek raken van een (brand)alarm. In de chaos kan de dief ongezien het pand verlaten (door op te gaan in menigte).

- **Externe partijen**

Deze kunnen dieven onbewust helpen bij hun vlucht. Zo kunnen steigers en bouwkransen die voor bouwwerkzaamheden rondom het pand staan een vluchtweg vormen. Door zich voor te doen als een medewerker van een externe partij (het bouwbedrijf, een leverancier of een ingehuurde beveiliging) kan een dief het pand ook door de voordeur verlaten.

- **Politie en particuliere beveiligingsbedrijven**

Zij hebben vaak een lange aanrijtijd die de dief de mogelijkheid geeft om al ver van de plaats delict te zijn voordat de dienst arriveert.

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Politie**

Door goede afspraken te maken met de politie over hoe te handelen in het geval van een diefstal (bijvoorbeeld over aanrijtijden, omgang plaats delict, een vast contactpersoon etc.) weet iedereen hoe er moet worden gehandeld.

- **Gemeente**

Met de gemeente kunnen afspraken worden gemaakt om vluchtroutes af te sluiten.

- **Bouwbedrijven**

Steigers of bouwkransen die voor bouwwerkzaamheden rondom het pand staan, kunnen een uitstekende vluchtweg bieden. Door afspraken te maken over het gebruik van deze middelen en het mogelijk onklaar maken van deze middelen buiten werktijden, wordt een barrière om te vluchten opgeworpen.

- **Buurtbewoners**

Een instelling kan buurtbewoners vragen om melding te maken van verdachte situaties, zoals de aanwezigheid van onbeheerde voertuigen (auto's en scooters) die op een ongebruikelijke plek in de buurt van het gebouw geparkeerd staan. Bijvoorbeeld via een buurtpreventieapp.

Barrières

De volgende barrières kunnen de vlucht van de crimineel kunnen dwarsbomen:

- **Organisatorisch**

- Opleiden, trainen en oefenen (OTO) van en met medewerkers om signalen en afwijkend gedrag te herkennen (*predictive profiling*).
- Getrainde beveiligers(s) buiten en binnen het gebouw.
- Aansluiten bij de buurtpreventieapp.
- Afspraken met omwonenden om alert te zijn (sociale controle) op afwijkende situaties.
- Afspraken maken over het inzien van particuliere camerabeelden (camera's bij omwonenden).
- Het sluiten van deuren in het geval van een incident.
- Goede afspraken maken met de gemeente, veiligheidsregio/brandweer, politie (wijkagent) en andere hulpdiensten over hoe te reageren bij incidenten. Onderhoud de relatie met deze partijen door regelmatig contact te zoeken, meldingen te bespreken en ze af en toe eens uit te nodigen.
- Procedures voor:
 - Regelmatige terreincontrole: waarbij onder andere wordt nagegaan of de omgeving vrij is van ladders, kraantjes, voertuigen, containers etc.).
 - Aanmelden: zodat het altijd duidelijk is welke mensen, los van de bezoekers, aanwezig zijn in het pand (personeel, leveranciers, afspraken, genodigden etc.). Zorg dat deze personen door medewerkers bij de balie worden opgehaald en teruggebracht. Bied hen, indien nodig, een aparte toegangspas, waarmee zij duidelijk herkenbaar zijn.

- Toegangsbeheer: sleuteluitgifte en toegang tot specifieke ruimtes.
- Bij aanwezigheid van camerabeveiliging: een CCTV-protocol (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).
- Bewaren van gegevens uit het reserveringssysteem (volgens de wettelijke richtlijnen van de AVG).

- **Bouwkundig**

- Ramkraakbeveiliging (denk aan betonblokken, bloembakken, paaltjes, keien etc.) waardoor voertuigen niet dichtbij het pand kunnen komen.
- Creëer tijdens werkzaamheden (in en rondom het pand) een extra beveiligingsschil, door bijvoorbeeld inrijbeveiliging, alarmdetectie en/of (groen) beveiligingsverlichting.

- **Elektronisch**

- Camerabeveiliging: een camerasysteem (CCTV) met hoge resolutie en eventueel gezichtsherkenning.

Schuilhouden

De crimineel kan ervoor kiezen om zich na de diefstal schuil te houden in het gebouw. Hij verlaat het gebouw dan pas op het moment dat de rust weer enigszins is wedergekeerd. Of, bij een inbraak buiten openingstijden, verlaat de dief het pand op het moment dat het weer open is voor publiek.

De vogel is gevlogen

‘De brandweer is inmiddels ter plaatse, maar het voertuig is volledig uitgebrand. Vermoedelijk gaat het om de gestolen Audi die gisteren in Bergendam betrokken was bij...’ Claudia legt haar portofoon op tafel, knijpt haar ogen samen en bekijkt de camerabeelden nog eens opnieuw. Duidelijk is te zien hoe twee mannen de museumingang forceren. En – bijna buiten beeld – een glimp van een passerende auto. Een Audi? Vermoedelijk wel.

Het leek zo’n mooi aanknopingspunt. De vluchtauto die de getuige had beschreven, kwam overeen met het gestolen voertuig dat een ANPR-camera eerder die dag had geregistreerd. Helaas was er toen geen prioriteit aan gegeven en was het voertuig ook vrijwel direct weer van de radar verdwenen. Anders hadden

ze deze catastrofe wellicht op voorhand kunnen voorkomen. Nu was de wagen wel terecht, maar waren alle mogelijke sporen waarschijnlijk letterlijk in vlammen opgegaan.

Haar collega’s waren er gisteren echt snel bij geweest, ruim binnen de marges van de vastgestelde opvolgtijd. Desondanks moesten zij bij aankomst constateren dat de vogel lang en breed gevlogen was. De inbrekers hadden het museum, met buit, via de nooduitgang verlaten. Die camerabeelden zijn helaas onbruikbaar door overwoekerd groen. Nou ja overwoekerd? De politievrouw heeft het sterke vermoeden dat de natuur daarbij een handje geholpen is. Enkele takken waren zo geknakt, waardoor ze precies voor de lens van de camera hingen.

Stap 7 – Opslag en vervoer

Waar slaat een dief het object (tijdelijk) op?

Als een diefstal geslaagd is, zal de crimineel het object (tijdelijk) willen opslaan. Soms wordt hiervoor eerst gebruik gemaakt van plekken in of rondom het gebouw van de instelling. Dit geeft de crimineel de kans om zich volledig te concentreren op zijn vlucht. Mocht hij toch worden aangehouden, dan is de buit in ieder geval 'veiliggesteld'.

De bezoekerskluisjes kunnen bijvoorbeeld als tijdelijke opslagplek dienen. Datzelfde geldt voor een voertuig, container of een andere verstoppiek in de buurt. Op een later tijdstip, als de rust is wedergekeerd, worden de gestolen objecten opgehaald.

Vervolgens worden de objecten verplaatst naar een locatie om ze voor een langere tijd veilig op te bergen. Dit kan bij de crimineel thuis zijn, maar ook in een externe opslagbox, garage of loods.

De crimineel vervoert de gestolen objecten dus waarschijnlijk twee keer: eerst naar de opslagplek en, op een later tijdstip, vanaf de opslagplek naar de uiteindelijke koper of opdrachtgever.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- De mogelijkheid om het object tijdelijk in het gebouw te verstoppelen (bezoekerskluisjes, dode hoeken, ventilatierooster, systeemplafond etc.).
- De mogelijkheid om het object tijdelijk in de directe omgeving van het gebouw te verstoppelen (in een geparkeerde auto, container, struikgewas of put).
- De mogelijkheid om het object thuis, in een opslagbox, garage of loods te verbergen.
- De mogelijkheid om het object tijdelijk bij een kunsthandelaar (beviend of mededader) onder te brengen.
- De mogelijkheid om een object snel en eenvoudig naar het buitenland te vervoeren (i.v.m. open grenzen).
- De lage pakkans tijdens het vervoer door het ontbreken van controles.
- De mogelijkheid om een object uit elkaar te halen waardoor deze makkelijker te vervoeren is.
- De mogelijkheid om goederen anoniem via pakketpost te versturen.

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In het gebouw**
 - Een bezoekerskluisje (locker) die 's avonds nog afgesloten is.
 - Externe bedrijven met 'grote karren' waarin objecten worden meegenomen.
- **In de omgeving**
 - Overslag van objecten van de ene naar de andere auto.

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **Verhuurders van opslagboxen, garages en loodsen**
Deze zijn veelal bonafide. Zij faciliteren echter soms onbewust en ongewild de criminaliteit die wordt gepleegd door personen die vierkante meters bij hen huren. Ze verlenen medewerking aan politieonderzoek en tippen de politie ook regelmatig over verdachte situaties.
- **Post- en pakkettendiensten**
Kunnen worden gebruikt om pakketten met gestolen objecten (naar het buitenland) te versturen.

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Buurtbewoners**
Maak afspraken met omwonenden, bijvoorbeeld over het bekijken van beelden van particuliere beveiligingscamera's na een incident en hun medewerking bij het zoeken in de omgeving (tuinen) wanneer iets gestolen is.

Barrières

De volgende barrières kunnen het vervoer en de opslag van (een) gestolen object(en) aanzienlijk bemoeilijken of zouden er voor kunnen zorgen dat de buit spoedig teruggevonden wordt.

- **Organisatorisch:**
 - Na sluitingstijd checken of bezoekerskluisjes (lockers) nog afgesloten zijn.
 - Afspraken met omwonenden, bijvoorbeeld over het bekijken van beelden van particuliere beveiligingscamera's na een incident, deelname aan de buurtpreventieapp en hun medewerking bij het zoeken in de omgeving (denk aan toegang tot tuinen) wanneer iets gestolen is.
 - Het in kaart brengen van mogelijke verstopplekken in en om het pand, eventueel door gebruik te maken van een drone.
 - Tassencontrole van zowel personeel als bezoekers (deze visitatiemogelijkheid moet wel zijn opgenomen in de huisregels van de instelling en zodoende bij het personeel en bezoekers bekend zijn).
- **Bouwkundig**
 - Het zekeren van verstopplekken in het gebouw (dode hoeken, ventilatieroosters, systeemplafonds).
- **Elektronisch:**
 - Camerabeveiliging: een camerasysteem (CCTV) met hoge resolutie en eventueel gezichtsherkenning.

Samenwerking politie

Maak samen met de politie een ronde om het gebouw om mogelijke verstopplekken te ontdekken. Vervolgens kan de gemeente gevraagd worden om deze ongeschikt te maken. Bijvoorbeeld door bosschages te verwijderen en/of putdeksels en afvalcontainers te vergrendelen.

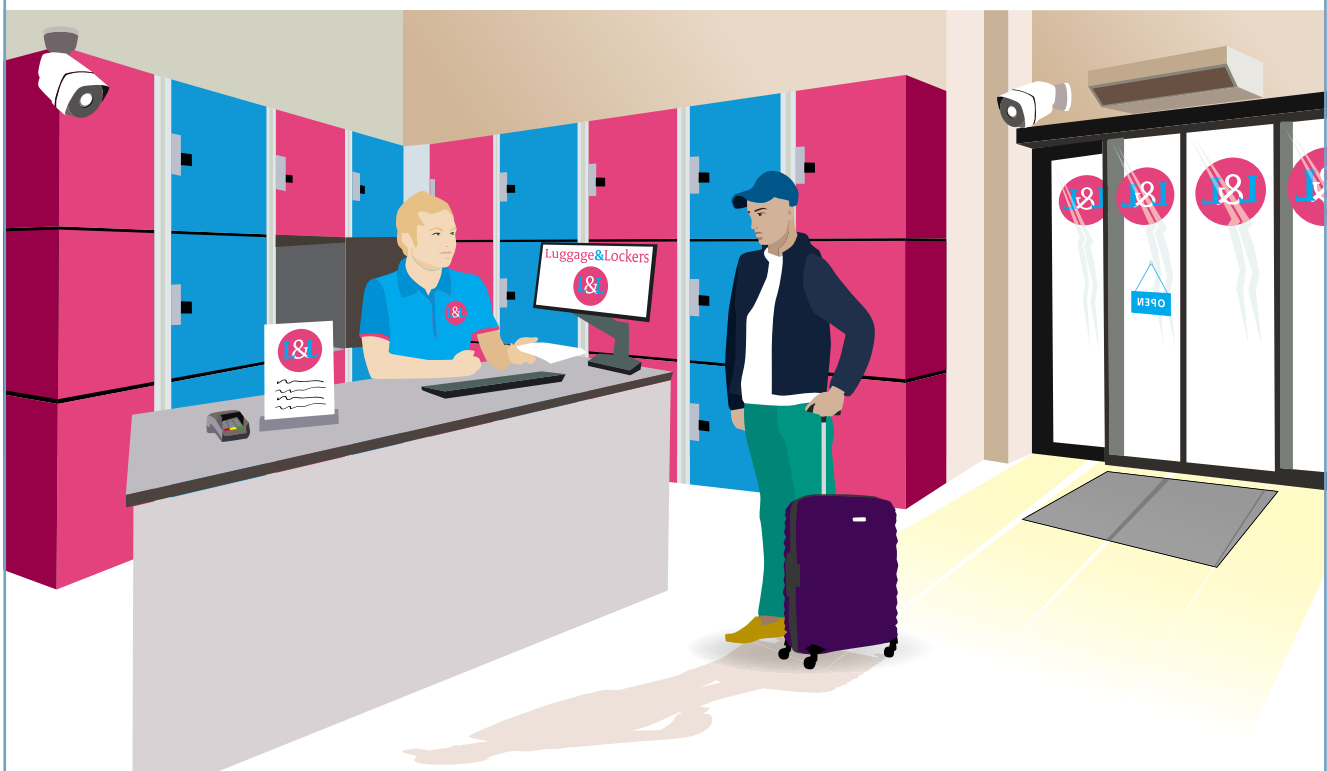
Een camerasysteem met kuren

Aha, daar zul je het beveiligingsbedrijf hebben! Aret veert op uit zijn stoel maar gaat al snel weer zitten als hij ziet dat de degene die binnenkomt gewoon een klant is. Nou ja, klandizie is ook altijd welkom. Het is deze tijd van het jaar altijd behoorlijk rustig bij bagageopslag Luggage&Lockers. Hij had eigenlijk verwacht dat de toerist met het baseballpetje hem in het Engels aan zou spreken. Maar er klinkt gewoon een “Goedemiddag”, terwijl de man zijn Samsonite koffer richting de balie rolt.

Aan het ontbreken van de zachte g, maakt Aret op dat de man zeker niet van hier is. “Dagje Maastricht?”, informeert hij vriendelijk. Erg spraakzaam is de persoon die voor hem staat niet. Vriendelijk, maar gereserveerd maakt deze duidelijk dat hij zijn koffer hier enkele dagen wil stallen.

En dat de koffer door een zakenpartner zal worden opgehaald. Terwijl hij de kwitantie uitprint, vertelt Aret dat hij eigenlijk een medewerker van het beveiligingsbedrijf had verwacht. “Het camerasysteem heeft kuren,” vertelt hij.

Terwijl hij het zegt, schrikt hij van zijn eigen loslippigheid. “Uiteraard is de beveiliging hier prima op orde,” corrigeert hij zichzelf, “en dat probleem met de camera’s wordt vandaag nog opgelost”. De man lijkt er gelukkig niet wakker van te liggen. Aret is blij toe dat hij niet te maken heeft met een type zoals die kerel die hem vorige week belde. Die bleef maar doorvragen over de beveiliging van zijn bedrijf. Uiteindelijk kwam hij niet eens opdagen. Aret had zijn hoge stem in combinatie met het Rotterdamse accent anders ongetwijfeld herkend.

Hoe gebruikt of verzilvert een dief het gestolen goed?

Gestolen objecten worden op verschillende manieren verhandeld. Dat kan in de originele staat zijn, maar ook in een aangepaste vorm. Soms zijn die aanpassingen zo ingrijpend, dat het gestolen voorwerp in eerste instantie niet herkenbaar is.

Zo komt het voor dat schilderijen in stukken worden gesneden of gezaagd omdat de losse onderdelen eenvoudiger te verhandelen zijn. Houten en marmeren beelden worden bijvoorbeeld onthoofd of overgeschilderd, zodat de herkomst niet gemakkelijk te herleiden is. Omgesmolten (edel)metalen objecten kunnen probleemloos als grondstof worden verkocht.

De gestolen waar wordt dan ook op zeer diverse plaatsen aangetroffen: van kringloopwinkels tot specialistische kunst- en antiekbeurzen. Criminelen vinden gemakkelijk toegang tot de kunst- en antiekhandel. Handelaren en veilinghuizen doen lang niet altijd onderzoek naar de herkomst van de aangeboden objecten.

Ten slotte kunnen gestolen objecten ook dienen als ruilmiddel of onderpand in de drugs- of wapenhandel. Ze circuleren vervolgens in de wereld van de georganiseerde misdaad en gaan van de ene crimineel naar de andere.

Gelegenheden

Elke crimineel kijkt grondig naar de gelegenheden die hem geboden worden. In deze fase spelen daarbij de volgende zaken een rol:

- De hoge waarde van (kunst)objecten/collecties, waardoor het op de zwarte markt ook voor een aanzienlijk bedrag kan worden verkocht.
- Kunst, antiek en cultuurgooien hebben een bijna oneindige houdbaarheidstermijn. Dit maakt het zeer interessant als substituuat voor geld of als belegging. De waarde neemt doorgaans alleen maar toe.
- De hoge verzekeringswaarde van (kunst)objecten/collecties, waardoor het voor verzekeringsmaatschappijen soms goedkoper is om het object terug te kopen, dan het verzekeringsbedrag uit te keren.
- De objecten kunnen worden gebruikt als onderpand (criminelen gebruiken het als borg bij illegale transacties zoals drugs- of wapenhandel).
- Binnen de kunst- en antiekhandel is het niet ongebruikelijk om aan- en verkopen te doen via verschillende handelaars, veilinghuizen en bemiddelaars. Hierdoor verloopt de handel vaak via een keten van personen of ondernemingen. Het is dan lastig te achterhalen wie de oorspronkelijke dief is.
- De aanwezigheid van opkopers van (edel)metalen die op zoek zijn naar een lage prijs.

Signalen

De volgende signalen kunnen erop wijzen dat er een crimineel actief is:

- **In de omgeving**
 - Iemand biedt een object ver onder de marktprijs aan.
 - Stijging van de prijs van (edel)metalen, waardoor het aantrekkelijker wordt om objecten van dit materiaal te stelen. Denk aan een stijging van de prijs van brons waardoor diefstal van beelden lucratiever wordt.
 - Geen goede herkomstdocumentatie van een aangeboden object.
 - Een bekende dief van (kunst)objecten duikt op in het gezelschap van andere criminelen.
 - Een bekende dief van (kunst)objecten beschikt opeens over veel middelen (geld en/of luxegoederen).

Faciliteerders

Faciliteerders helpen de crimineel bewust of onbewust bij de uitvoering van de diefstal. Belangrijke faciliteerders in deze fase zijn:

- **Onderwereld, malafide kunsthandelaren en kunstverzamelaars**
Als afnemers van gestolen objecten.

- **Opkopers**
Van (edel)metalen bijvoorbeeld.
- **Social media platforms**
Hiermee communiceren dieven, soms ook versleuteld, met hun afnemers.
- **Musea, veilingen en verzamelaars**
Wanneer ze geen herkomstonderzoek doen bij de aankoop van objecten.

Partners

De volgende partners kunnen de collectiebeherende instelling in deze fase van dienst zijn:

- **Art Loss Register**
Het Art Loss Register (ALR) beheert een database met gestolen kunstobjecten. ALR is een samenwerkingsverband tussen de kunsthandel en de verzekeringssector. Het doel is om de kunsthandel en haar klanten te beschermen tegen mogelijke handel in gestolen objecten. Door een diefstal direct te melden bij Art Loss Register, wordt het verzilveren van de buit bemoeilijkt.
- **Interpol (International Criminal Police Organisation)**
Interpol ondersteunt politieorganisaties bij het voorkomen en bestrijden van criminaliteit. Interpol beheert een uitgebreide database met daarin opgenomen gestolen kunst. De informatie komt van de politie; die geeft aan Interpol door dat iets gestolen is waarna Interpol het gestolen goed in hun database opneemt. Interpol heeft naast de database van gestolen kunst, ook de applicatie voor de smartphone: "ID-Art". Die maakt het een stuk eenvoudiger om de database van gestolen objecten te doorzoeken. Door simpelweg een foto van een 'verdacht' object te maken, kunnen kopers en verkopers van objecten direct checken of het voorwerp als gestolen staat opgegeven.

- **Kopers van kunstvoorwerpen**

Kopers van kunstvoorwerpen zijn volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht om ongebruikelijke transacties en alle transacties vanaf 10.000 euro, te melden bij de FIU-Nederland. Ook taxateurs, pandhuizen en bemiddelaars bij koop/verkoop in zaken van grote waarde zijn volgens de Wwft verplicht ongebruikelijke transacties te melden.

- **Openbaar Ministerie**

Het Openbaar Ministerie heeft de mogelijkheid om na een veroordeling via het strafrecht crimineel of onverklaarbaar verkregen goederen en vermogen af te pakken. Dit kan dus ook gaan om gestolen objecten uit collectiebeherende instellingen. Met een non conviction based confiscation (NCBC)-procedure kan het Openbaar Ministerie (OM) crimineel vermogen en illegaal verkregen goederen zelfs confisqueren, zonder dat daar een veroordeling van een persoon voor een strafbaar feit aan vooraf is gegaan. Het OM moet dan wel bij de rechter voldoende aannemelijk kunnen maken dat het object afkomstig is van criminaliteit.

Barrières

De volgende barrières zouden het verzilveren van de buit kunnen bemoeilijken:

- **Organisatorisch**
 - Scholing rondom herkomstonderzoek zorgt ervoor dat het onbewust aankopen van gestolen objecten zal afnemen. Door aangifte te doen en de diefstal ook direct te melden bij Art Loss Register en Interpol wordt het verzilveren van het object bemoeilijkt.
 - Het inzetten van een private detective die kan helpen om het object op te sporen, voordat dit kan worden verzilverd. Dit gebeurt na overleg met het OM en de politie.

Ruilmiddel

Sommige criminelen denken (bekende) kunstwerken te kunnen inzetten als ruilmiddel voor strafvermindering. Het Openbaar Ministerie zal echter nooit akkoord gaan met een dergelijke uitruil.

‘Unwissenheit ist Glückseligkeit’

“Ja, daar zitten zeker mooie exemplaren tussen”. Met grote interesse bekijkt Jörgen de edelstenen die uit het kussensloop op de toonbank worden uitgerold. De Duitse juwelier vermoedt dat een groot deel ervan onlangs nog in een sieraad verwerkt was. Hier en daar ziet hij nog wat lijmresten. Maar hij stelt geen vragen. In zijn vakgebied geldt: Unwissenheit ist Glückseligkeit. Wat niet weet wat niet deert. Volgende maand vertrekt hij naar een besloten kunstveiling in Toulouse, met een klein beetje bijslippen, kan hij er daar vast een mooie prijs voor krijgen.

De jongeman voor hem strijkt nerveus door zijn haar. Het lijkt erop dat hij zijn handel het liefst zo snel mogelijk kwijt is. Jörgen voelt een mooie deal in de lucht hangen. Hij bluft dat hij, als het inkoopbedrag boven de € 5.000 uitkomt, verplicht is om een kopie van het identiteitsbewijs te

maken. Dat heeft een gewenste effect. “Wir verstehen einander”, glimlacht hij als hij de overeenkomst met een handdruk bezegeld.

Aan de andere kant van de stad, plaatst Irmgard op datzelfde moment voorzichtig een handvol sieraden in de keramieken kom op de werkbank voor haar. “Toch zonde”, denkt zij als zij haar brander ter hand neemt. Ze zijn weliswaar beschadigd en incompleet, maar de gedetailleerde motieven verraden een rijke historie. Er zullen maar weinigen zijn die dergelijke pronkstukken nog kunnen maken. Maar de opdracht is duidelijk: de klant wil staafjes hebben. Zij zet de brander aan en ziet de ketting, ringen en broche onder haar ogen langzaam in de oranje-gele gloed verdwijnen. “Een geschiedenis die wordt uitgewist”, denkt zij enigszins weemoedig, terwijl zij het vloeibare goud in stalen mal giet. “Op naar een heel nieuw leven.”

Barrièremodel 'Diefstal uit collectiebeherende instellingen'

Een barrièremodel brengt het criminele bedrijfsproces van een bepaald delict in kaart. Zo wordt in één oogopslag duidelijk welke stappen criminelen moeten zetten om een delict te kunnen plegen. Het barrièremodel over diefstal uit collectiebeherende instellingen bestaat uit acht verschillende stappen. Het model maakt per stap inzichtelijk welke gelegenheden, signalen en partijen het delict

mogelijk maken. Vervolgens toont het model wie op welke manier kan ingrijpen om het criminele proces te verstoren. Dit barrièremodel 'Diefstal uit collectiebeherende instellingen' is ontwikkeld met behulp van experts werkzaam in de museale sector.

Met kennis en advies geeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de toekomst een verleden.